

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Kur un kā>Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Bulgārija

1 Tiesību avoti

1.1 Valsts tiesību normas

Bulgārijas starptautisko privāttiesību pamatnoteikumi ir ietverti Starptautisko privāttiesību kodeksā (*Kodeks na mezhduнародnoto chasno pravo*) (*KMCP*). Galvenais princips, nosakot ar starptautisku elementu saistītām privāttiesību attiecībām piemērojamos tiesību aktus, ir tāds, ka šādas attiecības reglamentē tās valsts tiesību akti, ar kuru saasaite ir visciešākā.

Kā paredzēts Konstitūcijā, ratificētie starptautiskie līgumi ir daļa no valsts tiesību normām un tiem ir pārsvars pār valsts tiesību aktu noteikumiem.

Tiesību kolīziju normas, ko piemēro civillietu izskatīšanā, ir atrodamas arī Civilprocesa kodeksā (*Grazhdanski protsesualen kodeks, GPK*).

1.2 Daudzpusējās starptautiskās konvencijas

Skatīt iepriekš

1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas

Skatīt iepriekš

2 Kolīziju normu piemērošana

2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?

Atbilstīgi *KMCP* 28. pantam tiesa bez lietā iesaistīto pušu pieprasījuma, pēc savas ierosmes pārbauda starptautisko jurisdikciju. Nolēmumu, ar ko nosaka, vai šāda jurisdikcija pastāv vai nē, var pārsūdzēt apelācijas un kasācijas instancē. Tiesai ir pienākums pārzināt un piemērot tiesību kolīziju normas.

Ja piemērojamā tiesību akta noteikšana ir atkarīga no būtisko elementu klasifikācijas vai tiesiskajām attiecībām, šos elementus vai attiecības klasificē atbilstīgi Bulgārijas tiesību aktiem. Izvērtējot klasifikāciju, tiesai ir jāņem vērā risināmo attiecību starptautiskais elements.

2.2 Atgriezeniskā norāde

Bulgārijas starptautiskajās privāttiesībās tiek atzīta un izmantota atgriezeniskās norādes (*renvoi*) doktrīna. Atteikšanās no Bulgārijas tiesību normām un pāreja uz trešās valsts tiesību normu piemērošanu ir nepieņemama attiecībā uz:

1. juridisko personu un neregistrētu sabiedrību juridisko statusu;
2. juridisku darījumu oficiālajām prasībām;
3. piemērojamo tiesību aktu izvēli;
4. uzturīdzekļiem;
5. līgumattiecībām;
6. ārpuslīgumiskām attiecībām.

Atbilstīgi *KMPC* 40. panta 3. punktam Bulgārijas materiālo tiesību normas vai attiecīgi trešās valsts materiālo tiesību normas piemēro gadījumā, ja ir atzīta atgriezeniskā norāde.

2.3 Piesaistes kritērija izmaiņas

Atbilstīgi *KMCP* 27. pantam, ja starptautiskās jurisdikcijas pamats pastāvēja tad, kad lieta tika uzsākta, šāda jurisdikcija tiek saglabāta, pat ja šis pamats zaudē spēku lietas izskatīšanas laikā. Ja starptautiskā jurisdikcija nepastāvēja tad, kad lieta tika uzsākta, šāda jurisdikcija tiek piešķirta, ja tās pamats rodas lietas izskatīšanas laikā.

Nekādas izmaiņas apstākļos, uz kuru pamata tika noteikti piemērojami tiesību akti, nedarbojas ar atpakaļejošu spēku: *KMCP* 42. pants.

Ja īpašuma atrašanās vieta ir mainīta pēc lietu tiesību piešķiršanas vai izbeigšanas, attiecīgi tiek mainīti piemērojami tiesību akti. Atbilstīgi *KMCP*

66. pantam, ja īpašums ir pārvietots, tiesības, kas iegūtas saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā bija minēta īpašuma iepriekšējā atrašanās vieta, nedrīkst izmantot, ierobežojot tās valsts tiesību aktus, uz kuru minētais īpašums ir pārvietots.

Kā paredzēts *KMCP* 93. panta 4. punktā, līgumslēdzēja puses var jebkurā laikā vienoties, ka līgumam pilnībā vai daļēji ir piemērojami citi tiesību akti, nevis tie, ar kuriem iepriekš tika reglamentēti attiecīgais līgums.

2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā

Ārvalstu tiesību aktu noteikumus nepiemēro vienīgi tādā gadījumā, ja to piemērošanas sekas ir acīmredzami nesaderīgas ar Bulgārijas sabiedrisko kārtību.

Starptautisko privāttiesību kodeksa tiesību kolīziju normu piemērošana neierobežo to Bulgārijas tiesību aktu obligāto noteikumu piemērošanu, kuri, ņemot vērā to priekšmetu un mērķi, ir jāpiemēro neatkarīgi no pārejas uz ārvalstu tiesību aktiem.

Tiesa var ņemt vērā tās citas valsts obligātos noteikumus, ar kuru konkrētajām attiecībām ir cieša saistība, ja šie attiecīgās valsts tiesību aktos ietvertie noteikumi ir jāpiemēro neatkarīgi no tā, kādi tiesību akti ir noteikti kā piemērojami saskaņā ar kodeksa tiesību kolīziju normu. Lai izņemtu, vai ņemt vērā šādus īpašus obligātos noteikumus, tiesai ir jāņem vērā šo noteikumu būtība un to priekšmets, kā arī to piemērošanas vai nepiemērošanas sekas.

Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ietilpst prasības, kas ir iesniegtas pret vairākiem atbildētājiem, ja pastāv jurisdikcijas pamats attiecībā uz vienu no šiem atbildētājiem. Ja Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ietilpst viena no prasītāja iesniegtajām prasībām, šo tiesu jurisdikcijā ir arī pārējo prasību izskatīšana.

2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude

Tiesa vai cita iestāde, kas piemēro tiesību aktus, pēc savas ierosmes konstatē ārvalstu tiesību aktu saturu. Tiesa var izmantot starptautiskajos līgumos paredzētās metodes, pieprasīt informāciju no Tieslietu ministrijas vai no citas struktūras un pieprasīt ekspertu un specializēto iestāžu atzinumus.

Neskatoties uz iepriekš minēto, pusēm ir tiesības sagatavot dokumentus, kuros ir noteikts to ārvalstu tiesību aktu noteikumu saturs, uz kuriem tās pamato savus ierosinājumus vai iebildumus, vai citādi palīdzēt tiesai vai citai iestādei, kas piemēro tiesību aktus. Tiesa vai cita iestāde, kas piemēro tiesību aktus, var pieprasīt, lai puses palīdz ārvalstu tiesību aktu satura noteikšanā.

Ārvalstu tiesību aktus interpretē un piemēro tā, kā tos interpretē un piemēro valstī, kurā tie tika pieņemti.

Pierādīšanas pienākuma sadalījumu nosaka materiālo tiesību normas, kuras reglamentē pierādāmā fakta sekas.

Ja Bulgārijas tiesu jurisdikciju var noteikt ar vienošanos starp strīdā iesaistītajām pusēm, šo jurisdikciju var noteikt pat bez šādas vienošanās gadījumā, ja atbildētājs to pieņem konkrēti vai pēc noklusējuma, veicot darbības saistībā ar strīda būtību.

Bulgārijas tiesībsargsardzības iestāžu ekskluzīvā jurisdikcijā ietilpst piespiedu izpilde, ja pienākums, uz kuru attiecas šāda darbība, ir jāpilda Bulgārijā pastāvīgi dzīvojošai personai vai ja šīs darbības priekšmets atrodas Bulgārijā.

3 Koltziju normas

3.1 Līgumsaistības un tiesību akti

Šo jomu reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), un Bulgārija arī ir pievienojusies 1980. gada Romas Konvencijai,

[Konvencija 80/934/EEK par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kura atvērta parakstīšanai Romā, 1980. gada 19. jūnijā.](#)

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēro Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ir prasības par līgumattiecībām, ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, atrašanās vieta vai galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas Bulgārijā, ja prasītājs vai pieteikuma iesniedzējs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai Bulgārijā reģistrēta juridiska persona un ja saistību izpildes vieta ir Bulgārijā vai ja atbildētāja galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas Bulgārijā.

Līgumus reglamentē pušu izvēlēti tiesību akti.

Ja puses nav vienojušās citādi, tiek uzskatīts, ka tās ir atzinušas par piemērojamu praksi, kura pusēm ir zināma vai par būtu tām vajadzējis zināt un kura ir plaši zināma starptautiskajā tirdzniecībā un komercdarbībā, un kuru regulāri ievēro attiecīgajā tirdzniecībā vai komercdarbībā iesaistītās šāda veida līgumu puses.

Puses pēc savas izvēles var izraudzīties tiesību aktus, kas piemērojami visam līgumam vai tikai tā daļai.

Ja līguma priekšmets ir lietu tiesības uz nekustamo īpašumu, tiek uzskatīts, ka līgums ir visciešāk saistīts ar valsti, kurā nekustamais īpašums atrodas.

Līguma noslēgšanu un tā vai kāda atsevišķa līguma noteikuma materiāltiesisko spēkā esamību reglamentē tās valsts tiesību akti, kuri piemērojami līguma spēkā esamībai. Līgums ir spēkā, ja tas atbilst to tiesību aktu noteiktajām formālajām prasībām, kuru piemērošanu līgumam paredz Starptautisko privāttiesību kodekss vai tās valsts tiesību akti, kurā līgums ir noslēgts. Turklāt līgumu reglamentējošos tiesību aktus piemēro saistībā ar līguma pierādīšanu tiktāl, ciktāl šajos tiesību aktos ir ietvertas normas, kuras rada tiesību prezumpciju vai citus noteikumus attiecībā uz pierādīšanas pienākumu.

Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ir patērētāja ierosinātas prasības, ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, noteiktā atrašanās vieta vai galvenā uzņēmējdarbības vieta atrodas Bulgārijā, ja prasītājs vai pieteikuma iesniedzējs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai Bulgārijā reģistrēta juridiska persona un ja to pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Bulgārijā.

Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumi neattiecas uz saistībām, kas izriet no vekseljiem, parādzīmēm un čekiem.

3.2 Ārpuslīgumiskās saistības

Šo jomu reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2008 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II).

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēroti Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Saistības, kas izriet no neatļautas darbības, reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā tiešais kaitējums rodas vai varētu rasties (*lex loci delicti commissi*). Ja kaitējuma rašanās brīdī gan neatļautās darbības veicēja, gan zaudējumus cietušās personas pastāvīgā dzīvesvieta vai uzņēmējdarbības vieta atrodas tajā pašā valstī, piemēro minētās valsts tiesību aktus.

Neskatoties uz iepriekš minēto, ja no visiem apstākļiem izriet, ka neatļautā darbība ir acīmredzami ciešāk saistīta ar citu valsti, piemēro minētās citas valsts tiesību aktus. Acīmredzami ciešākas saistības pamatā var būt pušu iepriekšējām attiecībām, piemēram, līgums, kas cieši saistīts ar attiecīgo neatļauto darbību.

Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ietilpst prasības par kaitējumu, kas nodarīts neatļautas darbības rezultātā, ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, atrašanās vieta ir Bulgārijā, ja prasītājs atbilst tiem pašiem nosacījumiem un ja kaitējumu izraisošais nodarījums ir izdarīts Bulgārijā vai ja kaitējums ir radies Bulgārijā.

Ja kaitējumu ir radījis bojāts produkts vai ja pastāv šāda kaitējuma rašanās risks, kompensēšanas saistības reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pastāvīgi dzīvo persona, kurai nodarīts kaitējums.

Saistības, kas izriet no negodīgas konkurences darbībām un no konkurences ierobežošanas, reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā konkurentu intereses savstarpējās attiecībās vai patērētāju kolektīvās intereses ir tieši un būtiski ietekmētas vai varētu tikt šādi ietekmētas.

Saistības, kas izriet no plašsaziņas līdzekļu izdarītiem personas tiesību pārkāpumiem un no tādu tiesību pārkāpumiem, kas attiecas uz personas datu aizsardzību, reglamentē – atkarībā no kaitējuma cietušās personas izvēles –, tās valsts tiesību akti, kurā šī persona pastāvīgi dzīvo, vai tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā kaitējums ir nodarīts, vai tās valsts tiesību akti, kurā atrodas atbildētāja uzņēmējdarbības vieta.

Saistības, kas izriet no videi nodarītā kaitējuma, reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras teritorijā kaitējums nodarīts.

Saistības, kas izriet no autortiesību pārkāpumiem, kā arī no autortiesību un rūpnieciskā īpašuma tiesību blakustiesību pārkāpumiem, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā tiek lūgta tiesību aizsardzība (*lex loci protectionis*).

Saistības, kas izriet no netaisnas iedzīvošanās, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā netaisnā iedzīvošanās notiek, izņemot, ja netaisnā iedzīvošanās notiek saistībā ar citām pušu savstarpējām attiecībām (piemēram, līgums, kas ir cieši saistīts ar netaisno iedzīvošanos).

Saistības, kas izriet no nepamatotas lietvedības, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā šīs lietvedības pieņemšanas laikā atrodas attiecīgās puses pastāvīgā dzīvesvieta vai uzņēmējdarbības vieta. Ja no nepamatotas lietvedības izrietošās saistības ir saistītas ar fiziskas personas vai konkrēta īpašuma aizsardzību, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā persona bija uzturējusies vai īpašums bija atradies nepamatotas lietvedības īstenošanas laikā. Ja no visiem apstākļiem izriet, ka nepamatotā lietvedība ir acīmredzami ciešāk saistīta ar citu valsti, piemēro minētās citas valsts tiesību aktus.

Pēc tam, kad ir stājušās spēkā saistības, kas izriet no ārpuslīgumiskām attiecībām, puses var piemērot šīm saistībām tiesību aktus pēc savas izvēles.

No ārpuslīgumiskām attiecībām izrietošām saistībām piemērojami tiesību akti reglamentē atbildības nosacījumus un apjomu, kā arī atbildīgās personas, pamatojumus atbrīvojumam no atbildības un jebkuru atbildības ierobežošanu un dalīšanu, izpildes nodrošināšanas nolūkā veicamos pasākumus, miesas bojājumu vai kaitējumu veidus, personas, kas ir tiesīgas saņemt kompensāciju par tām nodarītu miesas bojājumu vai kaitējumu, atbildību par citas personas radītu miesas bojājumu, veidus, kuros šīs saistības var tikt izbeigtas, un saistību pierādīšanu.

Piemērojami tiesību akti nereglamentē valsts un publisko tiesību subjektu, tostarp to iestāžu un pārstāvju atbildību par darbībām, ko tie veic, īstenojot savas pilnvaras.

Neatkarīgi no piemērojamajiem tiesību aktiem atbildības noteikšanā ir jāņem vērā drošības un uzvedības noteikumi, kuri ir bijuši spēkā kaitējumu izraisošā nodarījuma izdarīšanas vietā un laikā.

Personu, kam nodarīti miesas bojājumi vai kaitējums, tiesības vērsties ar tiešu prasību pret tās personas apdrošinātāju, ko uzskata par atbildīgu, reglamentē tiesību akti, kurus piemēro no attiecīgajām ārpuslīgumiskajām attiecībām izrietošajām saistībām.

3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcības spēja)

Personas spēja īstenot tiesības un pienākumus, kā arī izveidot tiesiskās attiecības reglamentē šīs personas valsts tiesību akti (*lex patriae*) (personas valstspiederības valsts tiesību akti). Ja konkrētām attiecībām piemērojamos tiesību aktos paredzēti īpaši nosacījumi attiecībā uz spēju īstenot tiesības un pienākumus, piemēro minētās tiesību aktus. Kā paredzēts KMCP 50. panta 2. punktā, ja līgums tiek slēgts starp divām personām, kuras atrodas vienas

valsts teritorijā, persona, kura saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem ir spējīga īstenot tiesības un pienākumus, nevar atsaukties uz savu rīcībnespēju atbilstīgi citas valsts tiesību aktiem, izņemot, ja pretējā puse līguma noslēgšanas brīdī bija zinājusi par šo rīcībnespēju vai nebija zinājusi par šo minēto rīcībnespēju nolaidības dēļ. Attiecīgi 2. punkta noteikumu nepiemēro darījumiem ģimenes un mantojuma attiecībās vai uz tāda nekustamā īpašuma lietu tiesībām attiecinātiem darījumiem, kas atrodas citā valstī, nevis tajā, kurā līgums ir ticis noslēgts.

Personas spēju veikt komerciāla rakstura darbības bez juridiskas personas izveides nosaka tās valsts tiesību akti, kurā persona ir reģistrēta kā tirgotājs. Ja reģistrācija nav nepieciešama, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā personai ir galvenā uzņēmējdarbības vieta.

Atbilstīgi *KMCP 53.* pantam personas vārdu un šā vārda maiņu reglamentē šīs personas valsts tiesību akti. Valstspiederības maiņas ietekmi uz vārdu nosaka tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederību persona ir ieguvusi. Ja šāda persona ir bezvalstnieks, šīs personas pastāvīgās dzīvesvietas maiņas ietekmi uz vārdu nosaka tās valsts tiesību akti, kurā šī persona izveido savu jauno pastāvīgo dzīvesvietu.

Vārdu un tā maiņu var reglamentēt Bulgārijas tiesību akti, ja to pieprasa persona, kura pastāvīgi dzīvo Bulgārijā.

Turklāt Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ietilpst lietas, kas attiecas uz vārda maiņu vai tā aizsardzību, ja persona ir Bulgārijas valstspiederīgais vai ja tā pastāvīgi dzīvo Bulgārijā, lietas, kas attiecas uz tiesisko attiecību izveides spējas ierobežošanu vai atņemšanu Bulgārijas valstspiederīgajiem, un lietas, kas attiecas uz Bulgārijas valstspiederīgo tiesisko attiecību izveides spējas ierobežošanas vai atņemšanas atsaukšanu, nolūkā izveidot un izbeigt aizgādību vai aizgādību, pasludināt bezvēsts prombūtni vai nāvi, ja aizgādībā vai aizgādībā nodotā persona ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo Bulgārijā.

3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju

3.4.1 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem

Bulgārijas tiesu un citu iestāžu jurisdikcijā ir vecāku un bērnu attiecību izveides un apstrīdēšanas lietu izskatīšana, ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Bulgārijā, ja prasītājs vai pieteikuma iesniedzējs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai bērns vai vecāks, kurš ir puse, ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo Bulgārijā. Turklāt šo jurisdikciju piemēro lietām, kas attiecas uz personiskām (*in personam*) un mantiskām (*in rem*) attiecībām starp bērniem un vecākiem, kā arī uz adopciju, adopcijas anulēšanu vai atsaukšanu, ja adoptētājs, adoptētais vai viens no adoptētā vecākiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo Bulgārijā.

Vecāku un bērnu attiecību nodibināšana reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederību bērns ir ieguvis dzimšanas brīdī. Tos pašus tiesību aktus piemēro personiskajām attiecībām starp vecākiem dzimšanas brīdī. Atgriezeniskā norāde uz trešās valsts tiesību aktiem tiek pieņemta, ja ar šiem tiesību aktiem tiek atzīta bērna vecāku un bērnu attiecību nodibināšana.

3.4.2 Adopcija

Adopcijas nosacījumus reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kuras valstspiederīgais(-ie) ir adoptētājs(-i) un adoptējamais(-ie) adopcijas pieteikuma iesniegšanas laikā. Ja šīm personām ir atšķirīga valstspiederība, piemēro katras šīs personas valsts tiesību aktus. Ja adoptējamais ir Bulgārijas valstspiederīgais, ir jāpieprasa tieslietu ministra piekrišana. Noteikumi un procedūra attiecībā uz piekrišanas piešķiršanu gadījumā, ja ārvalstu valstspiederīgais adoptē personu, kurai ir Bulgārijas valstspiederība, ir noteikti ar tieslietu ministra rīkojumu. Ja adoptējamais ir Bulgārijas valstspiederīgais, adoptētājam (Bulgārijas valstspiederīgajam vai ārvalstniekam), kurš pastāvīgi dzīvo citā valstī, ir jāatbilst arī šīs citas valsts tiesību aktos paredzētajiem adopcijas nosacījumiem. Adopcijas sekas reglamentē adoptētāja un adoptējamā kopējās valsts tiesību normas. Ja adoptētājam un adoptējamajam ir atšķirīga valstspiederība, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā šīm personām ir kopīga pastāvīgā dzīvesvieta.

Bulgārijas tiesu jurisdikcijā ietilpst prasības par uzturēšanu gadījumos, ja atbildētājs pastāvīgi dzīvo Bulgārijā, ja prasītājs vai pieteikuma iesniedzējs ir Bulgārijas valstspiederīgais un ja uzturēšanas līdzekļu kreditors pastāvīgi dzīvo Bulgārijā.

Uzturēšanas saistības reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pastāvīgi dzīvo uzturēšanas līdzekļu kreditors, izņemot, ja minētā kreditora valsts tiesību akti ir šīm saistībām labvēlīgāki. Šādos gadījumos piemēro uzturēšanas līdzekļu kreditora valsts tiesību aktus. Ja piemērojamajos tiesību aktos nav atzīta uzturēšanas līdzekļu piešķiršana, piemēro Bulgārijas tiesību aktus.

3.5 Laulība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, uzturēšanas saistības

3.5.1 Laulība

Laulības Bulgārijā noslēdz civilstāvokļa aktu reģistrācijas darbinieks, ja vienam no topošajiem laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederība vai pastāvīgā dzīvesvieta Bulgārijā. Laulību starp ārvalstniekiem Bulgārijā var noslēgt attiecīgo ārvalstnieku izcelsmes valsts konsulāta amatpersona vai diplomātiskais pārstāvis, ja tas ir atļauts saskaņā ar minētās valsts tiesību aktiem. Bulgārijas valstspiederīgie ārvalstīs var noslēgt laulību attiecīgās ārvalsts kompetentajā iestādē, ja tas ir atļauts saskaņā ar minētās valsts tiesību aktiem. Laulības starp Bulgārijas valstspiederīgajiem ārvalstīs var noslēgt Bulgārijas konsulāta amatpersona vai diplomātiskais pārstāvis, ja tas ir atļauts saskaņā ar uzņēmējas valsts tiesību aktiem. Laulības starp Bulgārijas valstspiederīgo un ārvalstnieku ārvalstīs var noslēgt Bulgārijas konsulāta amatpersona vai diplomātiskais pārstāvis, ja tas ir atļauts saskaņā ar uzņēmējas valsts tiesību aktiem un ārvalstnieka valsts tiesību aktiem. Laulības lietas ir izskatāmas Bulgārijas tiesās, ja vienam no laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederība vai ja tas pastāvīgi dzīvo Bulgārijā. Laulību formālās prasības reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā attiecīgās laulības ir noslēgtas.

Laulības noslēgšanas pamatprasības attiecībā uz katru no topošajiem laulātajiem reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederība personai ir bijusi laulības noslēgšanas brīdī.

Attiecībā uz Bulgārijas valstspiederīgo, kas noslēdz laulību ārvalstīs, Ģimenes kodeksa (*Semeen kodeks*) 6. panta 2. punktā minēto atļauju var piešķirt Bulgārijas diplomātiskais pārstāvis vai konsulāta amatpersona.

Ja viens no topošajiem laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai ja tas pastāvīgi dzīvo Bulgārijā, laulību noslēdz Bulgārijas civilstāvokļa aktu reģistrācijas darbinieks un, ja piemērojamās ārvalstu iekšējās tiesību normas nosaka laulības noslēgšanas šķēršļus, kuri saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem nav saderīgi ar laulības noslēgšanas brīvību, šie šķēršļi netiek ņemti vērā.

Ārvalstniekam vai bezvalstniekam ir jāapliecina Bulgārijas civilstāvokļa aktu reģistrācijas darbiniekam, ka šīs personas valsts tiesību aktos ir atzīta ārvalstu kompetentās iestādes noslēgtas laulības spēkā esība un ka minētajos valsts tiesību aktos nav noteikti šķēršļi šīs laulības noslēgšanai.

3.5.2 Pāru kopdzīve bez laulības un partnerattiecības

Nav noteiktas īpašas tiesību kolīziju normas.

3.5.3 Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Šo jomu reglamentē Padomes Regula (ES) Nr. 1259/2010 (2010. gada 20. decembris), ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai.

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēro Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Tādu laulāto laulības šķiršana, kuriem ir viena un tā pati ārvalstu valstspiederība, reglamentē tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederība viņiem ir brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu.

Tādu laulāto laulības šķiršana, kuriem ir atšķirīga valstspiederība, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā viņiem ir kopīga pastāvīgā dzīvesvieta brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu. Ja laulātajiem nav kopīgas pastāvīgās dzīvesvietas, piemēro Bulgārijas tiesību aktus.

Ja piemērojamajos tiesību aktos laulības šķiršana netiek atzīta un ja brīdī, kad tiek iesniegts pieteikums par laulības šķiršanu, viens no laulātajiem ir Bulgārijas valstspiederīgais vai pastāvīgi dzīvo Bulgārijā, piemēro Bulgārijas tiesību aktus.

3.5.4 Uzturēšanas saistības

Šo jomu reglamentē Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās.

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēro Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Uzturēšanas saistības reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pastāvīgi dzīvo uzturēšanas līdzekļu kreditors, izņemot, ja šā kreditora valsts tiesību akti ir minētajām saistībām labvēlīgāki. Šādos gadījumos piemēro uzturēšanas līdzekļu kreditora valsts tiesību aktus. Ja uzturēšanas līdzekļu kreditoram uzturēšanas prasības parādniekam ir vienas un tās pašas valsts valstspiederība un uzturēšanas prasības parādnieks pastāvīgi dzīvo minētajā valstī, piemēros abu šo personu kopējās valsts tiesību normas. Ja piemērojamajos tiesību aktos nav atzīta uzturēšanas līdzekļu piešķiršana iepriekš minētajās situācijās, piemēro Bulgārijas tiesību aktus.

Ja uzturēšanas saistības starp bijušajiem laulātajiem rodas, pamatojoties uz laulības atzīšanu par neesošu vai pamatojoties uz laulības šķiršanu, piemērojami tiesību akti ir tie tiesību akti, kurus sāka piemērot no brīža, kad laulība tika šķirta vai atzīta par neesošu.

Uzturēšanai piemērojami tiesību akti nosaka:

1. vai uzturlīdzekļus var pieprasīt, kādā apmērā un kas tos var pieprasīt;
2. kurš var pieprasīt uzturlīdzekļus un kādos termiņos to darīt;
3. vai un ar kādiem noteikumiem uzturlīdzekļus var mainīt;
4. uzturēšanas tiesību izbeigšanas pamatojumus;
5. uzturēšanas prasības parādnieka pienākumu atlīdzināt iestādei, kura maksāja uzturlīdzekļus šā parādnieka vietā.

Pēc uzturlīdzekļu summas noteikšanas ir jāņem vērā uzturēšanas prasības parādnieka finansiālās iespējas un uzturēšanas līdzekļu kreditora faktiskās vajadzības, pat ja piemērojamajos ārvalstu tiesību aktos ir noteikts citādi.

Laulības atzīšanu par neesošu reglamentē tiesību akti, kuri bija piemērojami laulības noslēgšanas pamatprasībām.

Par laulības atzīšanu par neesošu un laulības šķiršanu skatiet attiecīgo jautājumu.

3.6 Laulāto mantiskās attiecības

Tiesai, kuras jurisdikcijā ir ar laulības atzīšanu par neesošu un laulības šķiršanu saistītas lietas, ir piekritīgas lietas, kas attiecas uz personiskajām un mantiskajām attiecībām starp laulātajiem.

Personiskās attiecības starp laulātajiem reglamentē viņu kopējās valsts tiesību normas. Personiskās attiecības starp laulātajiem, kuriem ir atšķirīga valstspiederība, reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā viņiem ir kopīga pastāvīgā dzīvesvieta, vai, ja viņiem nav kopīgas pastāvīgās dzīvesvietas, — tās valsts tiesību akti, ar kuru abi laulātie ir visciešāk saistīti. Mantiskās attiecības starp laulātajiem reglamentē tiesību akti, kurus piemēro viņu personiskajām attiecībām.

3.7 Testamenti un mantojums

Šo jomu reglamentē Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi.

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēro Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Bulgārijas tiesu un citu iestāžu jurisdikcijā ietilpst prasības, kas attiecas uz mantošanu, ja mirušais savā nāves dienā ir bijis Bulgārijas pastāvīgais iedzīvotājs vai Bulgārijas valstspiederīgais un ja daļa no viņa mantojuma atrodas Bulgārijā.

Kustamā īpašuma mantošanu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā ir atradies mirušā pastāvīgā dzīvesvieta viņa miršanas dienā. Nekustamā īpašuma mantošanu reglamentē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas īpašums. Nolūkā reglamentēt visa sava mantojuma mantošanu, mirušais izvēlas tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederība viņam ir brīdī, kad šī izvēle tiek izdarīta. Piemērojamo tiesību aktu izvēle nedrīkst ietekmēt mantinieku neatņemamo daļu, kas noteikta atbilstīgi iepriekš minētajiem piemērojamajiem tiesību aktiem.

Personas spēju attiecībā uz pēdējās gribas rīkojumu testamentā (sagatavošanu un atsaukšanu) reglamentē mantošanai piemērojami tiesību akti.

Testaments ir oficiāli spēkā esošs, ja tas atbilst tās valsts tiesību aktiem, kurā tas ir taisīts vai kuras valstspiederība testatoram ir bijusi testaments sagatavošanas brīdī vai viņa nāves dienā, vai kurā testators ir pastāvīgi dzīvojis vai kurā atrodas uz testamentā minētais nekustamais īpašums.

Mantošanai piemērojami tiesību akti reglamentē mantojuma atklāšanas laiku un vietu, mantinieku loku un secību, mantinieku daļas, spēju mantot, mirušā saistību uzņemšanos un to sadalījumu starp mantiniekiem, mantojuma pieņemšanu un atteikšanos no tā, mantojuma pieņemšanas termiņus, mantojuma daļu, par kuru var brīvi noteikt, un nosacījumus testaments spēkā esamībai pēc būtības. Ja saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem mantinieku nav, mantojums, kas atrodas Bulgārijas teritorijā, tiek atdots Bulgārijas valstij vai pašvaldībai.

3.8 Nekustamais īpašums

Šo jomu reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I).

Ja nav piemērojama iepriekš minētā regula, piemēro Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumus.

Lietas, kas attiecas uz Bulgārijā esošu nekustamo īpašumu, lietas, kas attiecas uz izpildes vai drošības prasībām pret šādu īpašumu, un lietas, kas attiecas uz šāda īpašuma lietu tiesību nodošanu vai noteikšanu, ir ekskluzīvi izskatāmas Bulgārijas tiesās un citās iestādēs.

Valdījuma tiesības, īpašumtiesības un citas lietu tiesības uz kustamo un nekustamo īpašumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas īpašums (*lex loci rei sitae*). To, vai īpašums ir kustams vai nekustams un kāds ir lietu tiesību veids, nosaka, izmantojot tos pašus tiesību aktus.

Lietu tiesību un valdījuma tiesību iegūšanu un izbeigšanu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā īpašums atradās attiecīgās darbības veikšanas laikā vai to apstākļu rašanās laikā, kuri ir īpašumtiesību iegūšanas vai izbeigšanas pamatā.

Uz transportlīdzekļiem attiecināto lietu tiesību iegūšanu, nodošanu un izbeigšanu reglamentē kuģa karoga valsts tiesību akti, tās valsts tiesību akti, kurā ir reģistrēts gaisa kuģis, vai tās valsts tiesību akti, kurā atrodas dzelzceļa ritošā sastāva operatora un sauszemes mehānisko transportlīdzekļu operatora uzņēmējdarbības vieta.

3.9 Maksātnespēja

Šo jomu reglamentē Padomes Regula (EK) Nr. 1346/2000 un, sākot no 2017. gada 26. jūnija, — Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām.

Sk. informāciju par maksātnespēju.

Varētu būt noderīgas šādas tīmekļa vietnes:

<https://www.justice.government.bg>

<http://www.vss.justice.bg>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Lapa atjaunināta: 07/04/2021

Šis lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.